

ACCOUNTING AND TAXATION

ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

УДК 657

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Остап Бойко

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя,
Тернопіль, Україна
ORCID: 0000-0002-2327-5942

Надія Синькевич

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя,
Тернопіль, Україна
ORCID: 0000-0001-6072-4236

Резюме. Розглянуто сутність внутрішнього аудиту та його роль у формуванні стійкості та підвищенні конкурентоспроможності підприємства. Досліджено еволюцію розвитку внутрішнього аудиту в Україні, поетапну зміну його ролі та функцій в діяльності підприємства, нормативно правове регулювання вітчизняним законодавством питань організації служби внутрішнього аудиту. Зокрема зазначено, що поштовхом до розвитку внутрішнього аудиту в Україні стало визнання у 2005 р. ЄС та у 2006 р. США економіки України ринковою, що потребувало реформування системи внутрішнього контролю суб'єктів господарювання. Розглянуто умови функціонування внутрішнього аудиту на підприємстві відповідно до єдиних (стандартизованих) організаційних підходів. Здійснено огляд законодавчої бази щодо визначення суб'єктів, для яких передбачено обов'язковість внутрішнього аудиту та основних завдань відповідно до Стандартів внутрішнього аудиту. Здійснено огляд методів внутрішнього аудиту: аналізу, фактичного контролю, обстеження, інспекції, аналітичного огляду, оцінювання, моніторингу, тестування, зустрічної перевірки, нейтралізації вимог і зобов'язань, моделювання, стрес-тестування, аналізу дюрацій. Визначено основні переваги застосування внутрішнього аудиту. В умовах повномасштабної війни, браку грошових та людських ресурсів, створення власної служби внутрішнього аудиту не для всіх суб'єктів господарювання є раціональним. Як альтернативні варіанти власній службі внутрішнього аудиту на підприємстві в статті розглянуто аутсорсинг, аутстафінг або косорсинг. Визначено сутність, відмінні риси, основні переваги та недоліки кожного з запропонованих методів. На сучасному етапі розвитку Україна перебуває в умовах повномасштабної війни та триваючих процесів інтеграції у європейський простір, що потребує трансформації традиційних бізнес-моделей та гармонізації з європейськими вимогами ведення бізнесу. Перед бізнесом, та державою загалом, постає необхідність імплементації високих європейських стандартів, інноваційного досвіду та кращих практик ведення бізнесу.

Ключові слова: внутрішній аудит, підрозділи внутрішнього аудиту, служба внутрішнього аудиту, стандарти внутрішнього аудиту, аутсорсинг, аутстафінг, косорсинг, конкурентоспроможність підприємства.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2025.06.093

Отримано 15.11.2025

UDC 657

INTERNAL AUDIT AS A TOOL FOR INCREASING THE COMPETITIVENESS OF THE ENTERPRISE

Ostap Boyko

Ternopil Ivan Puluj National Technical
University, Ternopil, Ukraine

Nadiya Sinkevych

Ternopil Ivan Puluj National Technical
University, Ternopil, Ukraine

Summary. The article examines the essence of internal audit and its role in building stability and increasing the competitiveness of the enterprise. The evolution of the development of internal audit in Ukraine,

the gradual change of its role and functions in the company's activities, the regulatory and legal regulation of issues of the organization of the internal audit service by domestic legislation were studied. In particular, it is noted that the impetus for the development of internal audit in Ukraine was recognition in 2005. EU and in 2006. US economy of Ukraine market, which required reforming the system of internal control of economic entities. The article examines the conditions for the functioning of internal audit at the enterprise in accordance with unified (standardized) organizational approaches. A review of the legal framework was carried out to identify the entities for which internal audit is mandatory and the main tasks in accordance with the Internal Audit Standards. The article reviews internal audit methods: analysis, actual control, survey, inspection, analytical review, evaluation, monitoring, testing, counter-checking, neutralization of requirements and obligations, modeling, stress testing, and duration analysis. The main advantages of using internal audit are determined. In the face of a full-scale war, a lack of monetary and human resources, the creation of its own internal audit service is not rational for all economic operators. Outsourcing, outstaffing or co-sourcing are considered in the article as alternative options for the company's own internal audit service. The essence, distinctive features, main advantages, and disadvantages of each of the proposed methods are determined. At the current stage of development, Ukraine is in the conditions of a full-scale war and ongoing processes of integration into the European space, which requires the transformation of traditional business models and harmonization with European business requirements. Business, and the state in general, face the need to implement high European standards, innovative experience, and best business practices.

Key words: *internal audit, internal audit units, internal audit service, internal audit standards, outsourcing, outstaffing, cosourcing, enterprise competitiveness.*

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2025.06.093

Received 15.11.2025

Постановка проблеми. Внутрішній аудит на сьогодні не є обов'язковим для запровадження на всіх підприємствах, лише на визначених законодавством, тому вище керівництво підприємства на власний розсуд приймає рішення про створення служби внутрішнього аудиту на певному етапі розвитку бізнесу. Практикою доведено, що внутрішній аудит є важливим та ефективним інструментом управління, який надає можливість забезпечити довготривалу стійкість, попереджати або ефективно протидіяти кризовим ситуаціям, контролювати правильність ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, контролює відповідність діяльності підприємства чинному законодавству та сприяє оптимізації виробничих та організаційних процесів, допомагає досягти визначених стратегічних цілей та завдань підприємства. Попри підтвердження практикою значних переваг внутрішнього аудиту, на сьогодні далеко не всі господарюючі суб'єкти впроваджують у свою структуру службу внутрішнього аудиту або принаймні штатного аудитора. Така ситуація зумовлена небажанням нести додаткові витрати, недостатнім рівнем кваліфікації менеджменту підприємства, не вмінням організувати ефективну роботу служби внутрішнього аудиту або ж використати альтернативні варіанти.

На сьогодні значення внутрішнього аудиту значно підвищується, що зумовлено євроінтеграційними процесами та глобалізацією торгівлі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань організації внутрішнього аудиту на вітчизняних підприємствах присвячено чимало наукових праць. А. П. Федорук [17] досліджував еволюції розвитку внутрішнього аудиту в Україні, визначив його переваги та недоліки для підприємства. Колективи авторів у складі Т. П. Назаренко та І. В. Комерник [12], С. Л. Безручук та І. Ю. Тишкевич [3] досліджували питання особливостей організації внутрішнього аудиту на виробничому підприємстві, альтернативні моделі організації служби внутрішнього аудиту, визначили їх особливості, сильні та слабкі сторони. Значення внутрішнього аудиту як інструменту підвищення ефективності діяльності підприємства висвітлено в науковому доробку О. Клевець [7]. Переваги аутсорсингу та косорсингу внутрішнього аудиту розглянуто в праці П. Богдан [4]. Завдання та методи проведення внутрішнього аудиту на підприємстві, що діє в умовах обмежених коштів та напруженої конкурентної боротьби за ресурси та споживача, висвітлено в працях О. І. Скаско [14].

Внутрішній аудит для забезпечення оперативності, повноти та достовірності внутрішніх перевірок на підприємстві потребує забезпечення кваліфікованими працівниками. На сучасному етапі розвитку відбувається трансформація бізнес-процесів, що пов'язано зі значними викликами сьогодення: коронавірус, повномасштабна війна, зростання конкуренції за ресурси, особливо за людський капітал, динамічна діджиталізація бізнес-процесів. Кожне підприємство індивідуальне та потребує індивідуального підходу для забезпечення якісного підбору фахівців. Цифровізація господарських процесів ставить нові виклики перед підприємствами і потребує систематичної адаптації до нових умов та формування найефективнішої структури внутрішнього виробництва.

Мета дослідження полягає у визначенні сутності та ролі внутрішнього аудиту в зміцненні конкурентоспроможності підприємства.

Постановка завдання. Відповідно до визначеної мети в статті вирішено такі завдання: досліджено еволюції розвитку внутрішнього аудиту в Україні; визначено умови функціонування підрозділу внутрішнього аудиту на підприємстві; визначено сутність, мету та завдання провадження внутрішнього аудиту на підприємстві; розглянуто методи проведення внутрішнього аудиту на підприємстві; окреслено переваги застосування внутрішнього аудиту на підприємстві; досліджено моделі організації внутрішнього аудиту на підприємстві; досліджено значення внутрішнього аудиту як інструменту зміцнення конкурентоспроможності підприємства.

Виклад основного матеріалу. Внутрішній аудит (ВА) – відносно молодий для України вид незалежного внутрішнього контролю компанії. Ще з 1998 р. ВА став обов'язковим для комерційних банків [13], а іншими суб'єктами господарювання він використовувався як один з інструментів допуску до міжнародного ринку капіталу. Законодавчо питання обов'язковості ВА в банківських установах було закріплено у 2001 р. Законом України «Про банки і банківську діяльність».

Основним поштовхом для системного розвитку інституту ВА в Україні стало визнання у 2005 р. ЄС та у 2006 р. США економіки України ринковою, що вимагало реформування системи внутрішнього контролю суб'єктів господарювання. У 2008 р. було прийнято Закон України «Про акціонерні товариства», в якому з метою покращення інвестиційного клімату в Україні вперше законодавчо врегульовано питання формування й розвитку ВА в акціонерних товариствах. А у 2011 р. КМ України затверджено постанову «Деякі питання утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення такого аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах та бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади», відповідно до якої центральні органи виконавчої влади зобов'язано з 1 січня 2012 р. забезпечити функціонування підрозділів ВА.

Впровадження таких нововведень зумовлено тим, що до цього часу контрольно-ревізійні підрозділи проводили лише інспекційну діяльність, основною функцією якої було виявлення правопорушень, встановлення відповідальних осіб та притягнення їх до відповідальності. Тобто оцінювання ефективності управління державними ресурсами не здійснювалося.

Служби ВА в Україні створено з урахуванням європейського досвіду ґрунтуючись на єдиних (стандартизованих) організаційних підходах. Відповідно до них має бути забезпечено такі умови функціонування підрозділу ВА: забезпечення функціональної та організаційної незалежності у проведенні ВА – як умова об'єктивності оцінювання та надання неупереджених висновків і рекомендацій; запобігання неправомірному втручання третіх осіб у процеси планування, проведення ВА та складання звіту про результати перевірки; забезпечення належного рівня компетентності внутрішніх аудиторів та

належного укомплектування підрозділів ВА; забезпечення безперешкодного доступу до документації та інформаційних ресурсів підприємства; систематичне підвищення кваліфікації працівників підрозділу ВА; забезпечення вчасного розгляду аудиторського звіту і рекомендацій щодо усунення виявлених недоліків та покращення функціонування підприємства [17, с. 137–138].

Стандарти ВА в Україні розроблено для державного сектора економіки, за основу прийнято основні положення, закріплені у таких документах: Бюджетний кодекс України; Стандарт ВА Інституту ВА (ІА, США); Стандарти аудиту INTOSAI (міжнародна організація вищих органів аудиту, США); Лімська декларація керівних принципів контролю (INTOSAI, США) в частині визначення основних принципів контролю.

Відповідно до вітчизняної законодавчої та нормативної баз ВА це:

а) незалежний підрозділ у структурі підприємства, який періодично здійснює перевірки та оцінювання: ефективності та адекватності системи внутрішнього контролю на підприємстві; ефективності управління ризиками, кредитним та інвестиційним портфелем; якості ведення бухгалтерського обліку на підприємстві; достовірності та повноти фінансової звітності; відповідності діяльності підприємства чинному законодавству;

б) незалежна експертна діяльність служби ВА [12, с. 953].

У сучасних умовах господарювання поняття «ВА» є загальновідомим і поширеним у бізнес-колах. Провідні компанії, що орієнтовані на стратегічні перспективи розвитку, надають перевагу формуванню власних служб та відділів ВА. На ринку праці стрімко зростає попит на фахівців, які мають належний рівень кваліфікації та досвід провадження ВА.

Основну мету ВА можна сформулювати як виявлення слабких місць у діяльності підприємства, надання за результатами перевірки керівництву компетентних і об'єктивних висновків, рекомендацій щодо основних напрямів покращення діяльності підприємства, досягнення визначених цілей та підвищення прибутковості й рентабельності. План ВА повинен розроблятися з урахуванням тих сфер діяльності підприємства, які потенційно становлять найбільший ризик та містять компонент стратегічних потреб.

Правила етичності поведінки внутрішніх аудиторів закріплені в Кодексі етики працівників підрозділу ВА, в якому, зокрема, прописано, що працівник для забезпечення довіри та поваги повинен керуватися принципами професійної діяльності. Основними з таких принципів є: об'єктивність та незалежність, сумлінність, професійна компетентність, конфіденційність та недопущення конфлікту інтересів [8, п. 2.1].

Консультації внутрішніх аудиторів передбачають оцінювання, аналіз та формування звіту щодо ефективності діяльності підприємства.

У чинному законодавстві передбачено обов'язковість внутрішнього аудиту лише для таких суб'єктів: державні підприємства та органи виконавчої влади, компанії з іноземними інвестиціями, публічні акціонерні товариства, банки, фінансові установи, підприємства-емітенти облігацій та цінних паперів. Особливості провадження ВА в органах виконавчої влади закріплено в Стандартах внутрішнього аудиту [16]. Для решти підприємств обов'язковість провадження внутрішнього аудиту не регламентується на законодавчому рівні.

Відповідно до закріплених у Стандартах ВА положень та практики проведення, основними завданнями ВА є: здійснення об'єктивного й незалежного оцінювання ефективності системи управління підприємством та процесів управління ризиками, ефективності внутрішнього контролю; ступеня досягнення цілей, визначених у річних і стратегічних планах; визначення ефективності планування та ступеня виконання

бюджетних програм; оцінювання ефективності системи управління ризиками; інформування наглядової ради про виявлені недоліки та надання рекомендацій щодо їх усунення; оцінювання законності та достовірності фінансової звітності, операційної та інвестиційної діяльності (проведення фінансового аудиту); оцінювання функціональності та ефективності інформаційної системи управління із попередження, виявлення та усунення недоліків та порушень у проведенні операцій; оцінювання правильності ведення бухгалтерського обліку (проведення фінансового аудиту); сприяння покращенню ведення бухгалтерського обліку; аналіз продуктивності персоналу; попередження, виявлення та оперативне усунення недоліків й помилок у діяльності структурних підрозділів, усунення причин виникнення таких недоліків; розслідування вчинених порушень у межах визначених повноважень, упровадження запобіжних заходів для виникнення таких порушень у майбутньому; формування професійних комунікативних зв'язків із зовнішніми інституціями контролю; за результатами проведення перевірки надання правління та керівникам відповідних структурних підрозділів висновків про результати перевірки та рекомендацій щодо покращення ситуації та недопущення порушень у майбутньому [14, с. 142; 17, с. 139]; розроблення цілісної системи управління ризиками, тестування даної системи та аналіз її ефективності, розроблення превентивних заходів щодо зниження ймовірності виникнення кризових ситуацій на підприємстві; систематичне здійснення контролю за дотриманням принципів корпоративного управління [7].

Внутрішній аудитор за результатами своєї діяльності звітує вищому керівництву підприємства. Якщо керівництво підприємства з певних причин не має можливості чи не вважає за доцільне наймати на роботу внутрішнього аудитора, воно може скористатися послугами зовнішнього аудитора. В будь-якому випадку аудитор внутрішній чи зовнішній для забезпечення об'єктивності судження та неупередженості аудиторських висновків повинен бути незалежним від внутрішньої політики підприємства.

Для забезпечення якісної перевірки внутрішній аудитор насамперед має правильно обрати методи перевірки (дослідження), що будуть найефективнішими відповідно до предмета перевірки та визначених завдань.

На сьогодні діяльності підприємств притаманна значна різноманітність ризиків, що, відповідно, вимагає методів дослідження з широким спектром можливостей (рис. 1):

Рисунок 1. Методи ВА

- Метод аналізу – дослідження бізнес-плану, стратегії діяльності суб'єкта господарювання, фінансової звітності, системи управління ризиками та інші. Метод аналізу поділяється на порівняльний і хронологічний.

- Методи фактичного контролю: експертне оцінювання, візуальний огляд, інвентаризація – використовують, наприклад, для перевірки наявності грошових коштів та інших матеріальних цінностей.;

- Метод обстеження – перевірка окремих сторін діяльності суб'єкта господарювання й оцінювання фінансового стану, перспектив розвитку, необхідність перепрофілювання чи реорганізації. При проведенні обстеження може бути використано опитування (анкетування).

- Інспекція (виїзний аудит) – використовується для підтвердження інвентаризації, перевірки облікових записів, фактичного існування активів і зобов'язань.

- Аналітичний огляд – здійснення аналізу найважливіших показників та їх динаміки, аналізу діяльності конкурентів.

- Оцінювання – це може бути оцінювання фінансового стану підприємства, ефективності його діяльності, стійкості. Оцінюванню можуть підлягати окремі операції, управлінські та інформаційні системи, продуктивність праці персоналу та інше.

- Моніторинг – відстежування зовнішніх ризиків; також може здійснюватися моніторинг показників діяльності підприємства.

- Тестування (тести інтелекту, тести особистості, тести креативності, тести досягнень, проєктивні тести) – використовується для визначення ефективності системи внутрішнього контролю, якості кадрового забезпечення, плинності кадрів.

- Метод зустрічної перевірки – використовується для виявлення свідомих зловживань (підробки документів).

- Метод нейтралізації вимог і зобов'язань – використовують для прогнозування ризиків втрати ліквідності.

- Моделювання (статичне, динамічне) – оцінювання майбутніх показників діяльності підприємства.

- Стрес-тестування – кількісне оцінювання ризиків, тобто визначення величини неузгодженої позиції, через яку підприємство наражається на ризик; визначення шокової величини зміни зовнішніх факторів (курсу валют, відсоткової ставки та інше). Тобто визначається, яких збитків зазнає підприємство, якщо події будуть розвиватися за прогнозованим сценарієм.

- Аналіз дюрацій – визначення чутливості поточної вартості фінансового інструменту до зміни відсоткової ставки. Метод використовується для підприємств, які проводять операції з довготерміновими фінансовими інструментами.

Основна частина перевірок ВА до середини ХХ ст. була орієнтована на контроль бухгалтерського обліку та фінансової звітності, але за умов напруженої конкурентної боротьби, розвитку інформаційних технологій та орієнтації на концепцію сталого розвитку, сфера застосування ВА значно розширюється. На сьогодні внутрішні аудитори також виконують:

- аудит відповідності – оцінювання відповідності діяльності підприємства чинному законодавству, нормам, політиці та процедурам. Означені чинники можуть мати значний вплив на фінансовий стан підприємства, його ділову репутацію, перспективи розвитку. Тому важливо контролювати щоб вони не ігнорувались і не порушувались;

- екологічний аудит – досліджує вплив діяльності підприємства на навколишнє середовище;

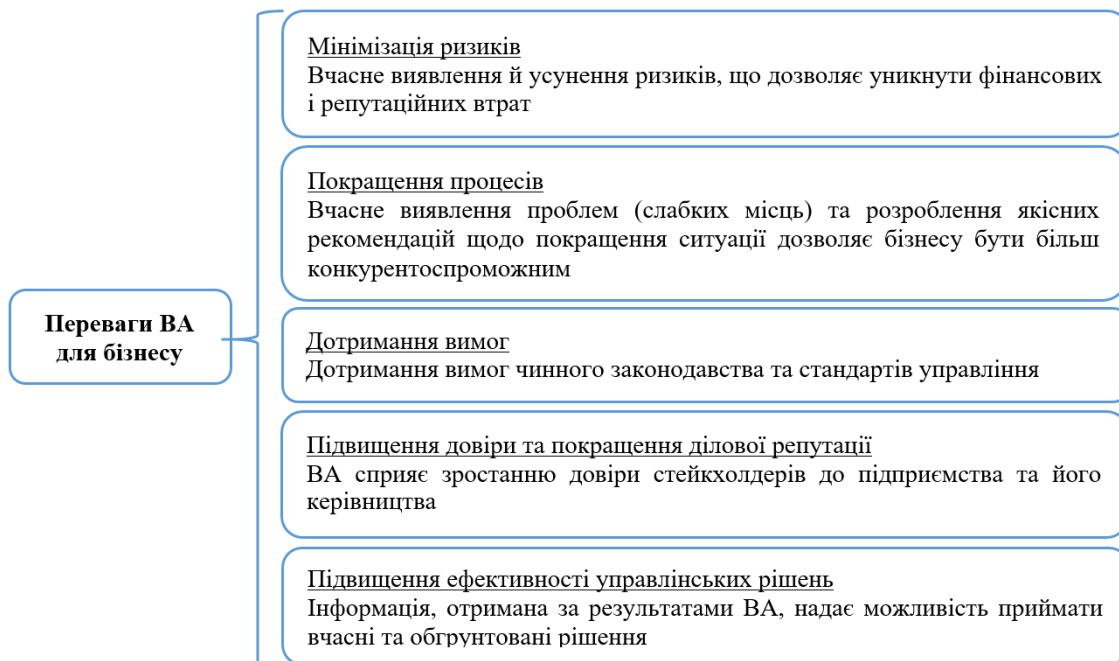
- аудит інформаційних технологій – концепція ІТ-аудиту зародилася ще у 1960 рр. Завданнями ІТ-аудиту в сучасних умовах є: оцінювання ефективності

інформаційних технологій підприємства та їх відповідність цілям, процесам і місії бізнесу; оцінювання стану інформаційної безпеки, а також надійності захисту та цілісності електронних даних;

- операційний аудит – оцінювання загальної ефективності показників та механізмів контролю підприємства;

- аудит ефективності – оцінювання повноти та якості виконання коротко- та довготривалих цілей підприємства [6].

ВА з упевненістю можна вважати стратегічним інструментом, що допомагає бізнесу бути конкурентоспроможним. Основні переваги ВА для бізнесу відображено на рис. 2.

Рисунок 2. Переваги застосування ВА для бізнесу

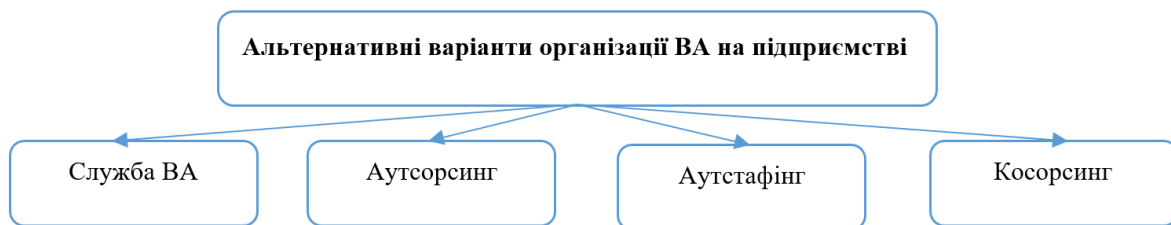
Складено автором за джерелом [5].

ВА є дієвим інструментом для забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Він дозволяє забезпечити ефективний менеджмент, значно знизити ризики та покращити процеси діяльності. Якість проведення ВА насамперед залежить від вдалої організації процесу перевірки, яка зазвичай належить до компетенції керівника підприємства та служби ВА: забезпечення служби ВА необхідними внутрішніми нормативними документами та процедури організації ВА, яка була найбільш результативною та максимально корисною для підприємства. Результати перевірки повинні бути об'єктивними та зрозумілими для користувачів такої інформації.

Плануючи створення служби ВА, керівництву підприємства необхідно зважити власні потреби і можливості. Не всі підприємства можуть дозволити собі утримувати штатного аудитора, а вже тим більше підрозділ ВА, особливо з дефіцитом кваліфікованих кадрів на ринку та браком коштів. У таких випадках може бути застосовано альтернативні варіанти (рис. 3): аутсорсинг, аутстафінг або косорсинг.

Аутсорсинг – модель віддаленого найму, за якої певні бізнес-завдання делегуються третій особі (зовнішньому виконавцю), яка є кваліфікованим фахівцем у потрібній сфері, завдання виконуються на умовах підряду. Такий підхід дозволяє

підприємству сконцентрувати увагу на виконанні основної діяльності, де воно має високий рівень компетентності, а винайм висококваліфікованих фахівців надає можливість отримати доступ до спеціалізованих знань і ресурсів та не витрачати значні ресурси на підготовку власних фахівців з цих питань (оптимізувати витрати) [19].

Рисунок 3. Альтернативні варіанти організації ВА на підприємстві

Складено автором за джерелами [1; 2; 12, С. 953].

Аутстафінг – вид співпраці, за якого підприємство «орендує» фахівця з внутрішнього аудиту на умовах підяду. Формально підприємство отримує кваліфікованого фахівця – члена команди, керує його робочим часом, але при цьому такі фахівці залишаються в штаті компанії-підрядника. Перевагою такого підходу є те, що підприємству не потрібно витрачати час на рекрутинг, на кадрову документацію і розрахунки заробітної плати, соціальні й податкові відрахування, цим займається аутстаф-агентство [2].

Попри те, що між аутсорсингом і аутстафінгом багато спільно, між цими двома моделями залучення працівників є принципові відмінності. Аутстафінг передбачає передавання конкретних фахівців (виведення зі штату компанії) для виконання певного виду робіт (визначеного завдання), а не передавання функцій, а аутсорсинг передбачає ведення певного бізнес-процесу. За договором аутсорсингу наймані фахівці працюють на своїй території і мають гнучкий графік роботи, а за договором аутстафінгу фахівці працюють на території замовника, мають своє робоче місце та посадову інструкцію. Фахівці, які працюють за договором аутстафінгу, отримують щомісячну заробітну плату, а за договором аутсорсингу оплата проводиться за фактом виконаних робіт (послуг) [3].

Косорсинг – комбінована (гібридна) модель, за якої функції ВА виконуються співробітниками підприємства спільно з зовнішніми експертами.

Відповідно до звіту про результати дослідження GRC 20/20 малі та середні європейські компанії 60% завдань ВА виконують за допомогою аутсорсингу або косорингу, для великих компаній цей показник становить до 74% [20]. У 2024 р. європейський ринок оцінювався у 368,9 млн доларів, за прогнозами на 2025 р. цей показник очікується на рівні 422,76 млн доларів, а у 2033 р. – 555,22 млн доларів [4].

До основних переваг застосування аутсорсингу ВА слід віднести:

- Економію ресурсів підприємства – забезпечення значної економії коштів у довготривалій перспективі, не потрібно утримувати штатного працівника і постійно витрачати кошти на його утримання (заробітна плата, соціальний пакет, різноманітні адміністративні та транспортні витрати, витрати на професійне навчання та підвищення кваліфікації тощо), оплата здійснюється третій (зовнішній) стороні за фактично виконані послуги.

- Гнучкість – фахівці залучаються залежно від потреби з урахуванням бізнес-цілей, сезонності чи конкретних проектів, залежно від потреби можна коригувати

кількість найманих фахівців та рівень їхньої кваліфікації від одного фахівця до розширеної команди експертів.

- Доступ до спеціалізованих знань – наймання зовнішніх фахівців дозволяє підприємству отримати доступ до спеціалізованих знань за помірну оплату, тоді як розвивати фахівців такої кваліфікації всередині підприємства дорого і складно.

- Забезпечення високого рівня незалежності та об'єктивності – незалежність забезпечується відсутністю внутрішнього тиску, а об'єктивність – професійною дистанцією та стандартизованими підходами, дотриманням етичних стандартів.

До основних переваг застосування косорингу ВА слід віднести:

- синергію досвіду – дозволяє поєднати знання штатних внутрішніх аудиторів підприємства щодо специфіки його діяльності, особливостей бізнес-процесів з неупередженим підходом і галузевим досвідом зовнішніх постачальників послуг;

- навчальний ефект – співпраця штатних внутрішніх аудиторів із зовнішніми висококваліфікованими фахівцями сприяє професійному зростанню перших;

- якість та заощадження – залучення зовнішніх фахівців лише для виконання складних завдань;

- збереження контролю – зберігається стратегічний фокус підприємства [4].

На сучасному етапі розвитку Україна перебуває в умовах повномасштабної війни та триваючих процесів інтеграції у європейський простір, що потребує трансформації традиційних бізнес-моделей та гармонізації з європейськими вимогами ведення бізнесу. Перед бізнесом, та державою загалом, постає необхідність імплементації високих європейських стандартів, інноваційного досвіду та кращих практик ведення бізнесу.

Висновки. ВА не є гарантією вирішення всіх проблем підприємства і сам по собі не забезпечить підприємству конкурентоспроможність. Але за відсутності ВА на підприємстві все частіше виникають помилки та зловживання щодо ведення обліку, складання фінансової звітності, проблеми в циклах виробництва, продажах та закупівлях, організації роботи персоналу та інвестиційній діяльності.

Основною метою ВА є забезпечення ефективного використання ресурсів підприємства, дотримання норм чинного законодавства та забезпечення безперебійної, злагодженої роботи. За результатами перевірки аудитор подає керівництву підприємства звіт з повною інформацією щодо результатів перевірки та рекомендаціями щодо усунення виявлених недоліків.

На сьогодні існує кілька моделей організації ВА на підприємстві: власна служба ВА або штатний внутрішній аудитор, аутсорсинг, аутстафінг або косорсинг. Організація ВА на підприємстві суттєво зменшує прорахунки, помилки та зловживання у веденні обліку, складанні фінансової звітності, організації роботи персоналу тощо.

Conclusions. Summarizing the conducted research, it should be noted that, of course, an internal audit is not a guarantee of solving all the company's problems and will not ensure the company's competitiveness by itself. But in the absence of an internal audit, errors and abuses in the enterprise increasingly arise regarding accounting, preparation of financial statements, problems in production cycles, sales and purchases, organization of personnel work, and investment activities.

The main goal of internal audit is to ensure efficient use of the company's resources, compliance with current legislation, and ensuring uninterrupted, coordinated work. Based on the results of the inspection, the auditor submits a report to the management of the enterprise with complete information on the results of the inspection and recommendations for eliminating the identified deficiencies.

Today, there are several models of internal audit organization at the enterprise: own internal audit service or full-time internal auditor, outsourcing, outstaffing, or co-sourcing. The

organization of internal audit at the enterprise significantly reduces miscalculations, errors, and abuses in accounting, preparation of financial statements, organization of personnel work, etc.

Список використаних джерел

1. Аутсорсінг та ко-сорсінг внутрішнього аудиту. URL: <https://kreston.ua/audytorski-posluhy/autsorsinh-ta-ko-sorsinh-vnutrishnoho-audytu/> (дата звернення: 13.11.2025).
2. Аутстафінг: що це за послуга та чим відрізняється від аутсорсингу. URL: <https://hurma.work/blog/autstafing-shho-cze-za-posluga-ta-chym-vidriznuayetsya-vid-autsorsyngu/> (дата звернення: 13.11.2025).
3. Безручук С. Л., Тишкевич І. Ю. Аутсорсинг і аутстафінг: відмінності понять. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/01/185.pdf> (дата звернення: 13.11.2025).
4. Богдан П. Переваги аутсорсингу та косорсингу внутрішнього аудиту. Економічний форсайт. URL: <https://mind.ua/openmind/20290921-perevagi-autsorsyngu-ta-kosorsyngu-vnutrishnogo-audytu> (дата звернення: 13.11.2025)
5. Важливість внутрішнього аудиту: функції та переваги для бізнесу. URL: <https://novifinance.com.ua/the-importance-of-internal-auditing-functions-and-business-benefits/> (дата звернення: 12.11.2025).
6. Внутрішній аудит як важливий інструмент забезпечення ефективної діяльності. URL: <https://novifinance.com.ua/internal-audit-as-an-important-tool-for-ensuring-effective/> (дата звернення: 11.11.2025).
7. Клевець О. Внутрішній аудит – гарантія покращення діяльності підприємства. URL: <https://finacademy.net.ua/materials/article/vnutrenniy-audit-novue-perspektivu> (дата звернення: 15.11.2025).
8. Кодекс етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту. Затверджено Наказом Міністерства фінансів України 29.09.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1195-11#Text> (дата звернення: 11.11.2025).
9. Краузе О., Бойко О. Роль хмарних технологій в удосконаленні обліково-аналітичних процесів. Трансформація бізнесу для сталого майбутнього: дослідження, цифровізація та інновації : монографія /за ред. д.е.н., проф. О. А. Сороківської. Тернопіль : ФОП Паляниця В. А., 2024. С. 36–45. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/46506> (дата звернення: 11.11.2025).
10. Краузе О. Сучасний стан та перспективи розвитку економічного контролю в умовах діджиталізації. Розвиток соціально-економічних систем в геоекономічному просторі : монографія /за ред. С. Співака. Тернопіль, ФОП Паляниця В. А., 2024. С. 49–83.
11. Краузе О., Синькевич Н., Юрик Н. Економічний аналіз та контроль кризових явищ у діяльності підприємств. Галицький економічний вісник. 2024. № 1. С. 14–24. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/?art=1254> (дата звернення: 14.11.2025). DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.01.014
12. Назаренко Т. П., Коберник І. В. Організація внутрішнього аудиту на виробничому підприємстві. Позитивні та негативні наслідки. Економіка і суспільство. 2016. Вип. 7. С. 952-956. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/7_ukr/159.pdf (дата звернення: 13.11.2025).
13. Положення про організацію внутрішнього аудиту в комерційних банках України: затверджено Постановою Правління НБУ від 20.03.1998 № 114. URL: <http://www.bank.gov.ua>. (дата звернення: 12.11.2025).
14. Скаско О. І. Завдання, методи внутрішнього аудиту діяльності суб'єктів господарювання на сучасному етапі. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2016. Вип. 2 (18). С. 141–145. URL: [http://ird.gov.ua/sep/sep20162\(118\)/sep20162\(118\)_141_SkaskoO.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20162(118)/sep20162(118)_141_SkaskoO.pdf) (дата звернення: 13.11.2025).
15. Синькевич Н., Краузе О. Економічний аналіз: перспективи розвитку в умовах діджиталізації економіки. Галицький економічний вісник. 2023. № 2 (81). С. 7–15. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.02.007 (дата звернення: 12.11.2025). DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.02.007
16. Стандарти внутрішнього аудиту. Затверджено Наказом Міністерства фінансів України 04.10.2011 № 1247 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 14.08.2019 № 344). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1219-11#Text> (дата звернення: 12.11.2025).
17. Федорук А. П. Становлення та розвиток внутрішнього аудиту в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2013. № 7. С. 136–140. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/7_2013/34.pdf (дата звернення: 13.11.2025).
18. Шведа Н., Краузе О. Трансформація бізнес-моделей в умовах цифрової економіки. Соціально-економічні проблеми і держава (електронний журнал). 2023. Вип. 1 (28). С. 86–94. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2023/23snmute.pdf> (дата звернення: 13.11.2025). DOI: <https://doi.org/10.33108/sepd2023.01.086>
19. Що таке аутсорсинг? Визначення та кращі практики. URL: <https://peopleforce.io/uk/hr-glossary/outsourcing> (дата звернення: 13.11.2025).

20. Survey Reveals Growing Trends in Internal Audit Profession: Budgets, Remote Work, & Sustainability. URL: https://www.grcreport.com/post/survey-reveals-growing-trends-in-internal-audit-profession-budgets-remote-work-and-sustainability?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 13.11.2025).

References

1. Outsorsingh ta ko9sorsingh vnutrishnjogho audytu [Outsourcing and co9sourcing of internal audit]. Available at: <https://kreston.ua/audytorski-posluhy/outsorsinh-ta-ko-sorsinh-vnutrishnoho-audytu/> (accessed: 13 November 2025).
2. Autstafingh: shho ce za poslugha ta chym vidriznjajetjsja vid outsorsynghu [Outstaffing: what kind of service is it and how is it different from outsourcing]. Available at: <https://hurma.work/blog/autstafing-shho-cze-za-posluga-ta-chym-vidriznyayetsya-vid-outsorsynghu/> (accessed: 13 November 2025).
3. Bezruchuk S. L., Tyshkevych I. Ju. Outsorsyngh i autstafingh: vidminnosti ponjatj [Outsourcing and outstaffing: differences in concepts]. Available at: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/01/185.pdf> (accessed: 13 November 2025).
4. Boghdan P. Perevaghy outsorsynghu ta kosorsynghu vnutrishnjogho audytu [Advantages of outsourcing and co-sourcing of internal audit]. Ekonomichnyj forsajt [Economic foresight]. Available at: <https://mind.ua/openmind/20290921-perevagi-outsorsingu-ta-kosorsingu-vnutrishnogo-audit> (accessed: 13 November 2025).
5. Vazhlyvistj vnutrishnjogho audytu: funkciji ta perevaghy dlja biznesu [The importance of internal audit: functions and benefits for business]. Available at: <https://novifinance.com.ua/the-importance-of-internal-auditing-functions-and-business-benefits/> (accessed: 12 November 2025).
6. Vnutrishnij audyt jak vazhlyvyj instrument zabezpechennja efektyvnoji dijajlnosti [Internal audit as an important tool for ensuring effective activity]. Available at: <https://novifinance.com.ua/internal-audit-as-an-important-tool-for-ensuring-effective/> (accessed: 11 November 2025).
7. Klevecj O. Vnutrishnij audyt – gharantija pokrashennja dijajlnosti pidpryjemstva [Internal audit – guarantee of improvement of enterprise activity]. Available at: <https://finacademy.net/ua/materials/article/vnutrenniu-aydit-novue-perspektivu> (accessed: 15 November 2025).
8. Kodeks Etyky pracivnykiv pidrozdilu vnutrishnjogho audytu [Code of Ethics of employees of the internal audit unit]. Zatverdzheno Nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy 29.09.2011. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1195-11#Text> (accessed: 11 November 2025).
9. Krauze O., Bojko O. (2024). Rolj khmarnykh tekhnologij v udoskonalenni oblikovo-analitychnykh procesiv [The role of cloud technologies in improving accounting and analytical processes]/ Transformacija biznesu dlja stalogho majbutnjogho: doslidzhennja, cyfrovizacija ta innovaciji: monohrafija [Business transformation for a sustainable future: research, digitalisation and innovation: a monograph] /za red. d.e.n., prof. O. A. Sorokivskoji. Ternopilj, FOP Paljanycja V. A., pp. 36–45. Available at: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/46506> (accessed: 11 November 2025).
10. Krauze O. (2024). Suchasnyj stan ta perspektyvy rozvytku ekonomichnogho kontrolju v umovakh didzhytalizaciji [The current state and prospects for the development of economic control in the conditions of digitalization]/ Rozvytok socialjno-ekonomichnykh system v gheoekonomichnomu prostori: monohrafija [Development of socio-economic systems in the geo-economic space: monograph]/za red.. S. Spivaka. Ternopilj, FOP Paljanycja V. A., pp. 49–83.
11. Krauze O., Synjkevych N., Juryk N. (2024) Ekonomichnyj analiz ta kontrolj kryzovykh javyshh u dijajlnosti pidpryjemstv [Economic analysis and control of crisis phenomena in the activities of enterprises]. Ghalyckyj ekonomichnyj visnyk [Galician economic journal], no. 1, pp. 14–24. Available at: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/?art=1254> (accessed: 14 November 2025). DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.01.014
12. Nazarenko T. P., Kobernyk I. V. (2016) Orghanizacija vnutrishnjogho audytu na vyrobnychomu pidpryjemstvi. Pozytyvni ta neghatyvni naslidky [Organization of internal audit at the production enterprise. Positive and negative consequences]. Ekonomika i suspiljstvo [Economy and society], vol. 7, pp. 952–956. Available at: https://economyandsociety.in.ua/journals/7_ukr/159.pdf (accessed: 13 November 2025).
13. Polozhennja pro orghanizaciju vnutrishnjogho audytu v komercijnykh bankakh Ukrainy [Regulations on the organization of internal audit in commercial banks of Ukraine]: zatverdzheno Postanovoju Pravlinnja NBU vid 20.03.1998 No 114. Available at: <http://www.bank.gov.ua>. (accessed: 12 November 2025).
14. Skasko O. I. (2016) Zavdannja, metody vnutrishnjogho audytu dijajlnosti sub'ektiv ghospodarjuvannja na suchasnomu etapi [Tasks, methods of internal audit of the activities of economic entities at the current

- stage]. *Socialjno-ekonomichni problemy suchasnogho periodu Ukrainy* [Socio-economic problems of the modern period of Ukraine]. Vol. 2 (18). pp. 141-145. Available at: [http://ird.gov.ua/sep/sep20162\(118\)/sep20162\(118\)_141_SkaskoO.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20162(118)/sep20162(118)_141_SkaskoO.pdf) (accessed: 13 November 2025).
15. Synjkevych N., Krauze O. (2023) *Ekonomichnyj analiz: perspektyvy rozvytku v umovakh didzhitalizaciji ekonomiky* [Economic analysis: prospects for development in the conditions of digitalization of the economy]. *Ghalyckyj ekonomichnyj visnyk* [Galician economic journal], no. 2 (81), pp. 7–15. Available at: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.02.007 (accessed: 12 November 2025). DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.02.007
  16. *Standarty vnutrishnjogho audytu* [Internal audit standards]. *Zatverdzheno Nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy* 04.10.2011 no. 1247 (u redakciji nakazu Ministerstva finansiv Ukrainy vid 14.08.2019 no. 344). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1219-11#Text> (accessed: 12 November 2025).
  17. Fedoruk A.P. (2013) *Stanovlennja ta rozvytok vnutrishnjogho audytu v Ukraini* [Formation and development of internal audit in Ukraine]. *Investyciji: praktyka ta dosvid* [Investments: practice and experience], no. 7, pp. 136–140. Available at: http://www.investplan.com.ua/pdf/7_2013/34.pdf (accessed: 12 November 2025).
  18. Shveda N., Krauze O. (2023) *Transformacija biznes-modelej v umovakh cyfrovoji ekonomiky* [Transformation of business models in the conditions of the digital economy]. *Socialjno-ekonomichni problemy i derzhava (elektronnyj zhurnal)* [Socio-economic problems and the state (electronic magazine)]. Vol. 1 (28). pp. 86-94. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2023/23snmute.pdf> (accessed: 13 November 2025). DOI: <https://doi.org/10.33108/sepd2023.01.086>
  19. *Shho take outsorsyngh? Vyznachennja ta krashhi praktyky* [What is outsourcing? Definitions and best practices]. Available at: <https://peopleforce.io/uk/hr-glossary/outsourcing> (accessed: 13 November 2025).
  20. *Survey Reveals Growing Trends in Internal Audit Profession: Budgets, Remote Work, & Sustainability*. URL: https://www.grcreport.com/post/survey-reveals-growing-trends-in-internal-audit-profession-budgets-remote-work-and-sustainability?utm_source=chatgpt.com (accessed: 13 November 2025).